

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ ОЛІЙНИК І БАЙБАРЗА ПРОТИ УКРАЇНИ ”

(Заява №5384/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

20 грудня 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Олійник і Байбарза проти України»

Європейський суд з прав людини (друга секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Ж.-П. КОСТА (J.-P. COSTA), Голова,
п. І. КАБРАЛ БАРРЕТО (MR I. CABRAL BARRETO),
п. В. БУТКЕВИЧ (MR V. BUTKEVYCH),
пані А. МУЛАРОНІ (MRS A. MULARONI),
пані Е. ФУРА-САНДСТРЬОМ (MR E. FURA-SANDSTRÖM),
пані Д. ЙОЧЕНЕ (MR D. JOČIENĚ),
п. Д. ПОПОВІЧ (MR D. POPOVIČ), судді,
ТА ПАНІ С. ДОЛЛІС (MRS S DOLLÍ), СЕКРЕТАР СЕКЦІЇ,
ПІСЛЯ ОБГОВОРЕННЯ В НАРАДЧІЙ КІМНАТІ 29 ЛИСТОПАДА 2005 РОКУ
ВИНОСИТЬ ТАКЕ РІШЕННЯ, ЩО БУЛО ПРИЙНЯТЕ У ТОЙ ДЕНЬ:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою № 5384/03, поданою до Суду проти України громадянами України п. Володимиром Андрійовичем Олійником та п. Дмитром Миколайовичем Байбарзою (далі — заявники) 3 грудня 2002 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

2. Заявників представляв п. І. Ворон, юрист, що практикує у м. Дніпродзержинську. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — пані Валерією Лутковською.

3. 24 березня 2005 року Суд вирішив направити заяву на комунікацію Урядові. Суд відповідно до § 3 ст. 29 Конвенції вирішив розглядати питання щодо суті та прийнятності одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. П. Володимир Олійник (далі — перший заявник) та п. Дмитро Байбарза (далі — другий заявник) народились у 1935 та 1941 роках, відповідно, і проживають у місті Жовті Води Дніпропетровської області.

5. 26 жовтня 2000 року Жовтоводський міський суд (далі — міський суд) зобов'язав державне підприємство «ЕлектронГаз» (далі — боржник) виплатити першому заявнику заборгованість із заробітної плати у сумі 7929,74 грн (приблизно 1200 Євро). 18 жовтня 2000 року міський суд зобов'язав боржника виплатити другому заявнику 7040,03 (приблизно 1000 Євро). Обидва рішення набрали законної сили і були направлені до Жовтоводського міського відділу державної виконавчої служби (далі — відділ виконавчої служби) для примусового виконання.

6. 2 квітня 2002 прокурор м. Жовті Води повідомив другого заявника, що затримка у виконанні багатьох рішень щодо стягнення коштів з боржника була спричинена дією мораторію на примусову реалізацію майна державних підприємств, який значною мірою обмежував ресурси для відшкодування заборгованості із заробітної плати, яка утворилась у підприємства боржника.

7. 19 квітня 2002 року Управління промисловості, транспорту та зв'язку Дніпропетровської обласної державної адміністрації надіслало листа заявнику, в якому стверджувало, що підвищення ефективності роботи боржника (включаючи проблему

виплати заробітної плати) є предметом роботи багатьох державних органів влади. Зокрема, Фондом державного майна України розробляється проект плану реструктуризації, який буде надано на затвердження наступним загальним зборам акціонерів боржника.

8. 7 березня 2003 року господарський суд Дніпропетровської області (далі — господарський суд) розпочав провадження у справі про банкрутство підприємства-боржника та виніс ухвалу про заборону погашення будь-якої заборгованості. 10 жовтня 2003 року господарський суд затвердив план санації та призначив керуючого справами боржника.

9. Рішення, винесені на користь заявників, залишаються невиконаними.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

10. Національне законодавство викладене у рішеннях у справах *«Ромашов проти України»* (№ 67534/01, пп. 16-18, рішення від 27 липня 2004 р.) та *«Трихліб проти України»* (№ 58312/00, пп. 25-32, рішення від 20 вересня 2005 року).

ЩОДО ПРАВА

11. Заявники скаржились на неспроможність державних органів виконати винесені на їх користь рішення міського суду. Вони стверджували, що було порушено п. 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 1, які у відповідних частинах передбачають таке:

Пункті статті 6

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом (...)».

Стаття 1 Протоколу № 1

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

A. Щодо прийнятності

а. Заперечення Уряду щодо прийнятності

12. Уряд зазначав, що заявники не вичерпали національних засобів захисту, як це вимагається п. 1 статті 35 Конвенції, оскільки вони не оскаржували дії або бездіяльність виконавчої служби до суду.

13. Заявники не погодились з цим твердженням, стверджуючи, що згаданий Урядом засіб не є ефективним.

14. Суд зауважує, що протягом періоду, який розглядається, виконання рішень перешкоджалось чинниками законодавчого характеру, а не неналежною діяльністю відділу виконавчої служби. У цьому контексті Суд нагадує свою прецедентну практику щодо того, що позов про стягнення з відділу державної виконавчої служби шкоди, завданої тривалим виконанням рішення, не може вважатись ефективним засобом у справі, в якій затримка у виконанні рішень була спричинена не залежними від виконавчої служби чинниками (див., серед інших, рішення у справі *«Михайленки та інші проти України»*, № 35091/02, пп. 38-39, ЄСПЛ 2004).

б. Висновок

15. Суд доходить висновку, що скарга не є очевидно необґрунтованою у сенсі п. 3 ст. 35 Конвенції. Суд не знаходить інших підстав для проголошення скарги неприйнятною.

Б. Щодо суті

16. Уряд зауважував, що тривале виконання рішень на користь заявників було спричинене складним фінансовим станом боржника та провадженням у справі про банкрутство останнього. Далі Уряд зазначав, що виконавча служба здійснила всі необхідні дії для виконання рішень і, відповідно, не може нести відповідальність за затримки.

17. Заявники піддали сумніву бажання органів державної влади виконати рішення, які були винесені на їх користь. Вони зауважували, що держава, яка була практично єдиним власником боржника, перекладає всю відповідальність на фінансовий стан та управління боржника.

18. Суд спочатку звертається до зауважень Уряду щодо триваючого провадження у справі про банкрутство боржника. Суд зауважує, що у ході такого провадження господарський суд може зупинити погашення будь-яких боргів боржника, при цьому останній залишається поза відповідальністю або штрафами за затримку у виконанні своїх обов'язків протягом тривалості такого провадження. Суд нагадує, що у справі «Трихліб проти України» (№ 58312/00, пп. 49-50, рішення від 20 вересня 2005 року) він вже вирішував, що таке провадження, застосоване за схожих обставин, може призвести до порушення п. 1 статті 6 Конвенції. Суд не знаходить причин доходити іншого висновку у цій справі.

19. Оскільки Уряд посилався на складний фінансовий стан боржника, Суд повторює, що боржник безсумнівно належить до державних підприємств, оскільки на нього розповсюджувалась дія Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 2001 року (див. п. 6), яким заборонялось арештовувати та здійснювати примусовий продаж майна боржника. Суд зауважує, що внутрішнє законодавство не передбачає для кредитора або державної виконавчої служби можливості оскаржити введення такого обмеження у разі його невинуватого застосування. Крім того, відсутня можливість вимагати компенсацію за затримку у виконанні, сприченену застосуванням такого обмеження (див. справу «Трихліб проти України», п. 51).

20. Суд зауважує, що рішення від 26 жовтня 2000 року та 18 жовтня 2000 року, винесені на користь першого та другого заявників, досі залишаються невиконаними (протягом більш ніж п'яти років та одного місяця) без будь-якого задовільного виправдання. Таким чином, п. 1 статті 6 Конвенції та стаття 1 Протоколу № 1 були позбавлені їх практичного змісту.

21. Таким чином, у цій справі було порушення п. 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 1.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

22. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

А. Шкода

1. Матеріальна шкода

23. Кожен заявник просив компенсацію матеріальної та моральної шкоди у розмірі

10 000 доларів США.

24. Уряд вважав, що вимоги заявників щодо матеріальної шкоди мають бути відхилені, тому що заявники не вичерпали національні засоби захисту, оскільки вони не звертались до національних судів з вимогами про відшкодування матеріальної шкоди. Щодо вимог моральної шкоди Уряд зазначив, що заявники не зазнали жодної шкоди і що у будь-якому випадку розмір, який вимагається, є завеликим.

25. Оскільки заборгованість за рішеннями суду залишається невиплаченою, Суд зауважує, що безсумнівно держава досі має зобов'язання виконати рішення, які розглядаються. Відповідно, Суд вважає, що виплата Урядом заборгованості, що належить заявникам, буде становити повне та остаточне задоволення їх вимог щодо матеріальної шкоди.

26. Суд, розглянувши вимоги заявників щодо компенсації моральної шкоди та здійснюючи свою оцінку на засадах справедливості відповідно до статті 41 Конвенції, присуджує кожному заявнику загальну суму 2440 ЄВРО.

Б. Судові витрати

27. У встановлений строк заявники не надали жодних вимог щодо компенсації витрат. Таким чином, Суд нічого не присуджує.

В. Пеня

28. Суд вважає, що пеня, яка нараховуватиметься у разі несвоєчасної сплати, дорівнює граничній позичковій ставці Європейського центрального банку плюс три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення п. 1 статті 6 Конвенції;
3. *Вирішує*, що у цій справі було порушення статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції;
4. *Вирішує*, що:
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити кожному заявнику заборгованість за рішеннями суду, яка досі належить їм, а також 2440 (дві тисячі чотириста сорок) ЄВРО кожному як компенсацію за моральну та матеріальну шкоди; ці суми мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу та будь-який податок, який може підлягати сплаті із зазначених сум;
 - (в) після сплину вищезазначених трьох місяців і до остаточного розрахунку на названі суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в період несплати, плюс три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* інші вимоги заявників щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 20 грудня 2005 року відповідно до правила 77 §§ 2 і 3 Регламенту Суду.

(підпис)
С.ДОЛЛЕ
Секретар

(підпис)
Ж.-П.КОСТА
Голова